

Årets gang derude - April-maj 2015

Af jordbrugsteknolog Erik Frydenlund

Foråret er på vej og nyt liv spirer frem efter vinterens død, her ses kraftig violette farver på nye skud fra baldrian planten, farver er et udtryk for at der er noget astralt aktivt i planten! Senere bliver bladene grønne og lidt af den røde farve genopstår i den lyserøde blomst. Igen og igen ses det at katte er tiltrukket af plantes rødder, de ligger, gnubber og slikker på jorden omkring planten- også om vinteren, hvorfor gør de det? Billedet er taget midt i marts.

Korte gode råd til forårsarbejdet

- Planter fra gulerodsfamilien sås efter midt maj for at undgå første generation af gulerodsfluen.
- Humus præparatet sprøjtes når der kommer varme og aktivitet i jorden.
- Kisel præparatet udsprøjtes når der er godt gang i fotosyntesen.
- Overfladisk kultivering ofte, specielt efter regnvejr, er godt for jorden, begrænser vandfordampning og bekæmper samtidig ukrudt.

Holistisk afgræsning kan redde verden!

I flere år har jeg kendt til Holistisk afgræsning, som det bl.a. praktiseres på Barritskov gods af Leif Rørby, men det er først på det seneste gået op for mig hvilke store perspektiver der ligger i det! På den årlige internationale biodynamiske konference i Schweiz var der foredrag om Holistisk afgræsning og efter senere at have set flere videoer på You Tube, gik det op for mig at det er store sager der ligger i de opdagelser som Allan Savory har gjort! det handler om samspillet mellem plantevækst og afgræsning med dyr. Han påstår at det kan være en væsentlig faktor til at redde verden! Det er store ord, men efter at have studeret det, og set resultaterne af det, er det absolut ikke nogen overdrivelse. Allan Savory er vokset op i Zimbabwe og er uddannet biolog. Han arbejdede for mange år siden i en national park i Zimbabwe, hvor de fjernede dyrene for at stoppe jord erosion. (Jeg kan huske at da jeg var i Sydafrika i mine unge dage også så mange eksempler på at jorden var vasket væk hvor der blev græsset med dyr). I Zimbabwe prøvede de så at forbedre forholdene ved at fjerne dyrene i en national park, og til deres overraskelse blev tingene nu endnu værre! jorden blev dårligere, planterne voksede dårligere og jord erosionen blev endnu værre. Det blev startskuddet for Allan Savory til at starte forfra og prøve at forstå naturen bedre, løsningen vidste sig at være simpel: samspillet mellem planter og dyrene er det som skaber frodighed! måske ikke nogen stor overraskelse for en biodynamiker, men alligevel kan vi lære meget fra metoden i Holistisk afgræsning. Det handler igen-igen om at forstå naturens måde at arbejde på og arbejde ud fra det. I naturen som fx i Afrika er det store flokke af afgræssende dyr der bevæger sig sammen, som afgræsser på et mindre areal, hvor de æder, tramper og gøder, før hele flokken bevæger sig til et nyt område. Det første område får lov til at være i fred og græsset kan vokse. Afgræsningen stimulerer ny vækst i planten, i stedet for at den går i blomst, visne tilstand og brænder af i solen. Den afgræssede plante går igennem en komposterings proces i dyret, hvor en masse mikroorganismer bliver tilført i gødningen og når klatten lander på jorden kan jordorganismene nemt bringe den ned i jorden, plus at den flydende urin som er rig på kvælstof løber lige ned i jorden. Afgræsning på den rigtige måde giver altså et "bust" til plantevæksten, og plantevækst er lig med mere næring til mikroorganismene i jorden i form af sukker som planten frigiver fra rødderne. Cirka 20 procent af plantens sukkerproduktion fra fotosyntesen bliver frigivet fra rødderne og giver dermed næring til mikroorganismene.

Desuden giver det mere kulstof bundet i planterne og dermed mindre CO₂ i luften. Så når koen får skyld for at være et klima problem fordi den bøvser og prutter, er det dybt uretfærdigt, da den i virkeligheden kan være med til at være en klima opbygger, hvis det er på en helhedsorienteret måde. Holistisk afgræsning er et godt eksempel på at vi er nødt til at tænke i helheder for at løse fremtidens problemer, det er ikke nok at tænke på hvordan man får den højeste kilo tilvækst per dag, for hvis det er kødkvæg, som lever af korn som dyrkes ved hjælp af kunstgødning og dermed belaster klimaet og udpiner jorden, så ser CO₂ regnskabet rigtigt dårligt ud, til trods for at effektiviteten ser rigtig god ud!

Jeg kan anbefale at se mere om Holistisk afgræsning på nettet, se fx denne på You Tube: Allan Savory: How to green the world's deserts and reverse climate change

Holistisk afgræsning til venstre for hegnet.

Resultatet af Holistisk afgræsning betyder derfor større vækst, mere organisk materiale i jorden, mere liv i jorden, jorden kan modtage og holde mere regnvand, **det betyder mere fordampning fra jorden som igen kan give mere regn, i stedet for at regnvandet løber væk til floder, søer og havet. Alt sammen et resultat af afgræsning på den rigtige måde, uden tilførsel af gødning udefra!** Og sidst men ikke mindst betyder det mindre CO₂ i luften. Er det kun noget for de varme land? Nej det er absolut også noget vi skal tænke på i Danmark, vores klima er bare ikke så ekstremt så derfor er skaderne ikke så synlige.

Det biodynamisk går i blodet i Uganda

I februar var jeg i Uganda for tredje gang for at fortsætte uddannelsen af dem på Amfri farm. Første gang var det en fantastisk oplevelse, anden gang var det en fantastisk oplevelse, og tredje gang var det igen en fantastisk oplevelse at møde menneskerne der! I forhold til os kolde nordboere har de nemt ved at blive begejstret, og efter at have oplevet deres begejstring for det biodynamiske første gang spurgte jeg mig selv om det nu bare er fordi det er nyt og spændende eller er det en ægte begejstring. Efter tredje gang at have været der kan jeg konstatere at det er en ægte sand begejstring for det biodynamiske som de forbinder sig med. Første gang jeg var dernede var der nogen som spurgte om der ikke var lidt sort magi over det biodynamiske! det er et spørgsmål som slet ikke er kommet op igen, for dem er det helt naturligt og sund fornuft. En af de store oplevelser var at høre Fred, som er den som har stået for præparat arbejdet på farmen, fortælle til gruppen hvordan han laver præparater og hvordan han forstår dem, det var også en stor oplevelse for mig og for de andre som arbejder sammen med ham til daglig, men som ikke vidste at han var så meget inde i

præparaterne, det fortalte mig at det biodynamiske er gået i blodet i Uganda og at deres begejstring er ægte nok.

Den sidste dag på farmen fik jeg lov til at plante mit eget træ, så nu bliver det spændende at komme tilbage og følge det!

På Amfri farm laver de en del rigtig stærk chili, her bliver det tørret og senere formalet til et pulver inden det bliver eksporteret.

Vores billede af Afrika er sultne børn som ikke kan brødføde sig selv, i virkelighed kunne de nok brødføde resten af verden, men når EU og fx Arla absolut vil sælge billig pulvermælk i Afrika er det svært at få gang i deres egen produktion. Det er ikke fødemangel der er skyld i at folk sulter, men pengemangel, jeg har endnu ikke set en person med penge noget sted i verden der sulter!

Bierne

Vinteren har været meget mild og det har givet flere varoa mider, det ser altså ud til at varoa miderne trives bedre når de har det varmt, måske bistaderne egentlig er for godt isoleret, det kunne tale for at træstader som isolerer dårligere er bedre end kunststader? Endnu et åbent bi spørgsmål

Interessen for Biodynamisk biavl er stadig stor, Helmut Schlotter skriver om biodynamisk biavl i bladet Praktisk økologi og jeg har holdt workshop i Danmarks biavl forening og foredrag i flere biavl foreninger. I februar var jeg igen i Uganda og arbejdede videre med bierne dernede, og til efteråret skal jeg til Finland og holde bi workshop, bierne får mig stadig rundt i verden.

I Uganda havde de lavet ti traditionelle bistader og sat dem ud i naturen, **og utroligt nok så var alle beboet af bier efter en måneds tid!** Det er jo fantastisk, i Danmark skal man være heldig hvis man fanger en sværm efter ti år. Vi har vænnet os til at det er sådan det er, men engang tilbage i tiden da man drev med kube biavl herhjemme, blev bierne dræbt for at man kunne høste honningen, så på det tidspunkt må have været mange sunde bier i naturen for at man kunne gøre det.

Biodynamisk biavlsklub

I den Biodynamiske biavlsklub havde vi vores årlige vintermøde hos Christa Lorenzen ved Løgumkloster, og aftalte at vores sommermøde skal gå til Ærø, hvor der er en biavler, som bruger det gyldne stade (einraumsbeute). Er du interesseret i at være med til mødet eller klubben, så send en mail til Helmut Schlodder: <mailto:schlodder@mail.dk>

Biodynamisk have kursus

med Jordbrugsteknolog Erik Frydenlund

Lørdag den 9. maj kl. 10 til 16.00
Gør din have biodynamisk, det er nemt!

Praktisk kursus i grønsagsdyrkning i have og drivhus.

Vi vil gennemgå brugen af de biodynamisk præparater, såning, plantning, kompostering, grøntgødning, ukrudts regulering, jordbearbejdning uden at grave og dyrkning i drivhus. Kurset vil på en praktisk og simpel måde give en indføring i den biodynamisk metode og baggrund.

Vi vil desuden se på mine honning bier i haven og se på en alternativ og simpel måde at holde bier på.

Dagen afsluttes med at røre humus præparat og alle har mulighed for at få en portion med hjem.

Kurset er åbent for alle, og finder sted i min have på Nr. Lyndelsevej 19 i Højby, Odense S.

Pris: 400 kr. inkl. moms og inkl. kaffe og te. Medbring selv en madpakke til midt på dagen.

Betaling på konto 8401 4221133.

For yderligere information og tilmelding på mail: erikfrydenlund@gmail.com